Ooster hoogebrug school
openbare basisschool

Pestprotocol

Schooljaar 2025-2026

INHOUD

1. Waarom wij kiezen voor een pestprotocol 3

2. Achtergrondinformatie 5
   2.1 Wat verstaan wij onder pesten?
   2.2 Kenmerken van de pester 6
   2.3 Kenmerken van de gepeste 7
   2.4 Signalen, die wijzen op pestgedrag 7

3. Op welke wijze wordt in onze school gewerkt aan het voorkomen van pestgedrag? 9

4. Hoe wordt er gehandeld in situaties, waarin pestgedrag wordt gesignaleerd? 11

5. Welke gedragsregels worden in de groep gehanteerd? 12

6. Welke maatregelen worden genomen, indien deze gedragsregels niet worden opgevolgd? 13

7. Veranderingsplannen 13

8. Digitaal pesten of cyberpesten 14

9. Bij dit protocol behorende hulpmiddelen en informatiebronnen 15

   Bijlagen
   Bijlage 1: Groepsregels 16
   Bijlage 2: Ik heb de pest aan pesten 17
   Bijlage 3: Analyseformulier pestgedrag (gele en rode kaart) 18
   Bijlage 4: Vragenlijst I 19
   Bijlage 5: Vragenlijst II 21

1. Waarom wij kiezen voor een pestprotocol

Onze visie ten aanzien van onze school:

Als openbare basisschool zijn wij een afspiegeling van de maatschappij waarin wij leven. Een democratische maatschappij, waarin mensen voor hun mening mogen en durven uitkomen, en elkaars mening en ideeën kunnen respecteren. Het belang van het kunnen en willen leven in een maatschappij waarin niet gediscrimineerd wordt op basis van geloofs-overtuiging, culturele achtergronden, lichamelijke/uiterlijke kenmerken, nationaliteit, of op welke wijze dan ook staat in het openbaar onderwijs voorop.

Het is belangrijk dat de kinderen zich in onze school thuis voelen. Wij streven naar een prettige, ontspannen en open sfeer, waarin de kinderen zich gerespecteerd voelen, en ervaren dat er voor iedereen, ongeacht capaciteiten en vaardigheden, belangstelling en aandacht is. Een goed pedagogisch klimaat vormt een basisvoorwaarde voor het bereiken van optimale onderwijsleerresultaten en een positieve ontwikkeling van de kinderen. Belangrijk kenmerk binnen dit pedagogisch klimaat is een kindvriendelijke onderwijsleeromgeving, waarbij een gevoel van veiligheid en geborgenheid bij de kinderen de grondslag vormt.

Pestgedrag is een niet te ontkennen fenomeen, dat zich de laatste jaren steeds meer voordoet bij zowel kinderen als bij volwassenen. Een fenomeen, dat zich op een brede schaal voordoet, niet alleen binnen het gezin, in de hobbyclub, kinderbeschermingstehuizen, de voetbalvereniging en in en rondom de school, maar zich ook op een nog veel bredere schaal voordoet binnen de samenleving, als wij bijvoorbeeld kijken naar pestgedrag van volwassenen binnen de werkomgeving, vrouwen- en kindermishandeling, seksueel misbruik en ongewenste intimiteiten.

Pestgedrag in en rondom onze school belemmert niet alleen de voortgang van het onderwijsleerproces, doordat veel tijd aan de oplossing van dergelijk gedrag moet worden besteed, maar doet ook absoluut inbreuk op onze visie, dat wij in onze school een veilige en kindvriendelijke onderwijsleeromgeving willen nastreven.
En hoe kunnen kinderen, die hun onzekerheid en frustraties door middel van pestgedrag uiten, en tot een vast gedragspatroon maken, later als volwassenen op een respectvolle manier met andere mensen in de maatschappij omgaan?

Met behulp van dit pestprotocol willen wij het pestgedrag binnen onze school niet alleen aanpakken nadat een pestsituatie is gesignaleerd, maar ook pestgedrag voorkomen, door dit gedrag met al zijn aspecten, gevolgen en de erbij horende rollen van pester, meeloper en gepeste bespreekbaar te maken.
Naast de nodige basisinformatie voor de leerkrachten is ook een duidelijk plan van aanpak beschreven voor situaties waarin pestgedrag wordt gesignaleerd, en zijn overzichten van regels en afspraken ten aanzien van de omgang met elkaar opgenomen. Deze regels zijn in de leerlinggroepen duidelijk zichtbaar opgehangen, en met de kinderen besproken. De ouders krijgen deze informatie in het infoboekje. Bij de aanpak van gesignaleerd pestgedrag worden ook de ouders intensief betrokken, omdat pestgedrag zich niet alleen beperkt tot de school en omdat oorzaken van pestgedrag zeker niet alleen binnen de school, maar vaak ook buiten de school liggen.

Dit pestprotocol is een middel om de volgende doelstellingen te bereiken:

- De leerkrachten kunnen het pestgedrag signaleren en onderkennen.
- Het pestprotocol vormt een plan van aanpak ten aanzien van:
  - Het voorkomen van pestgedrag
  - Het tijdig signaleren van pestgedrag
  - Het remediëren van pestgedrag
  - De samenwerking tussen ouders en school om pestgedrag te voorkomen en te remediëren

Met dit pestprotocol hopen wij als leerkrachten van onze school, samen met de leerlingen en ouders een positieve en effectieve bijdrage te kunnen leveren aan het voorkomen en bestrijden van pestgedrag.

2. Achtergrondinformatie

2.1 Wat verstaan wij onder pesten?

Het verschijnsel pesten is een zondebokfenomeen, dat inhoudt, dat leden van een groep om een bepaalde reden een soortgenoot mishandelen. Pesten kent duidelijk andere kenmerken dan plagen. Soms zijn er plagers, maar ook pesters die het niet zo kwaad bedoelen en soms zijn er slachtoffers die overgevoelig zijn. Bij de opsomming van kenmerken van plagen en pesten hieronder, is het zaak oog te hebben voor nuances hiertussen. Uit een plaagsituatie kan echter heel gemakkelijk een pestsituatie voortvloeien.

Een duidelijk overzicht van de kenmerken van PLAGEN en PESTEN, en de gevolgen van dit gedrag vormt een basis voor het signaleren van pestgedrag:

Pesten en plagen, waar zit het verschil?

PLAGEN

- Is onschuldig, en gebeurt onbezonnen en spontaan. Gaat soms gepaard met humor.
- Is van korte duur, of gebeurt slechts tijdelijk.
- Speelt zich af tussen 'gelijken' ('Twee honden vechten om hetzelfde been').
- Is meestal te verdragen, of zelfs leuk maar kan ook kwetsend of agressief zijn.
- Meestal één tegen één.
- Wie wie plaagt, ligt niet vast. De tegenpartijen wisselen keer op keer.

GEVOLGEN

PESTEN

- Gebeurt berekenend (men weet meestal vooraf goed, wie , hoe en wanneer men gaat pesten). Men wil bewust iemand kwetsen of kleineren.
- Is duurzaam: het gebeurt herhaaldelijk, systematisch en langdurig (stopt niet vanzelf en na korte tijd).
- Ongelijke strijd. De onmachtsgevoelens van de gepeste staan tegenover de machtsgevoelens van de pester.
- De pester heeft geen positieve bedoelingen en wil pijn doen, vernielen of kwetsen.
- Meestal een groep (pester en meelopers) tegenover één geïsoleerd slachtoffer.
- Er bestaat een neiging tot een vaste structuur. De pesters zijn meestal dezelfden, net zoals de slachtoffers (mogelijk wisselend door omstandigheden).

GEVOLGEN

- ‘Schaafwond’ of korte draaglijke pijn (hoort bij het spel). Wordt soms ook als prettig ervaren (‘Plagen is kusjes vragen’).
- De vroegere relaties worden vlug weer hersteld. De ruzie of het conflict wordt spoedig bijgelegd.
- Men blijft opgenomen in de groep.
- De groep lijdt er niet echt onder.
- Indien niet tijdig wordt ingegrepen, kunnen de gevolgen (zowel lichamelijk als psychisch) heel pijnlijk en ingewikkeld zijn en ook lang naslepen.
- Het is niet gemakkelijk om tot betere relaties te komen. Het herstel verloopt heel moeizaam.
- Isolement en grote eenzaamheid bij het gekwetste kind. Aan de basisbehoefte om ‘Bij de groep te horen’ wordt niet voldaan.
- De groep lijdt onder een dreigend en onveilig klimaat. Iedereen is angstig, en men wantrouwt elkaar. Er is daardoor weinig openheid en spontaniteit. Er zijn weinig of geen echte vrienden binnen de groep.

2.2 Kenmerken van de pester

Alhoewel wij niet zomaar iemand een etiket van ‘Pester’ kunnen opplakken op basis van een of meer van de volgende kenmerken en kinderen natuurlijk onderling verschillen, is toch in de praktijksituatie gebleken, dat bij kinderen die pesten, vaak een of meer van de volgende kenmerken opvallen:

- Staat vrij positief tegenover geweld, agressie, en het gebruik van stoere taal.
- Imiteert graag agressief gedrag.
- Is vlugger agressief, gebruikt meer geweld.
- Lijkt assertief: zegt spontaan wat hij denkt of voelt. Komt uit voor zijn mening.
- Is vrij impulsief.
- Heeft de neiging anderen te overroepen of te domineren om controle te houden, maar is misschien minder zeker dan het lijkt.
- Wil het middelpunt zijn en is vlug jaloers.
- Is meestal fysiek sterker of omringd door sterke vrienden die zijn gezag respecteren.
- Heeft moeite met regels, grenzen, en eigen of door anderen opgelegde regels.
- Schat situaties verkeerd in.
- Schat de gevolgen van zijn gedrag verkeerd in.
- Heeft het moeilijk met stress of spanning, die van buitenaf wordt opgelegd (proefwerken, agressie van ouders, etc.).
- Lijdt vaak aan een negatieve faalangst.
- Hoe onveiliger hij zich voelt, hoe groter de behoefte aan een zondebok.
- Is niet noodzakelijk dommer of slimmer dan de rest.
- Geniet respect uit angst en niet uit waardering.
- Heeft een zwak inlevingsvermogen, is vooral met zichzelf bezig en houdt geen rekening met anderen.

2.3 Kenmerken van de gepeste

Alhoewel wij niet zomaar iemand een etiket van 'Gepeste' kunnen opplakken op basis van een of meer van de volgende kenmerken, en kinderen natuurlijk onderling verschillen, is toch in de praktijksituatie gebleken, dat bij kinderen die gepest worden, vaak een of meer van de volgende kenmerken opvallen:

- Houdt niet van geweld en agressief of onbeschoft taalgebruik.
- Weet niet hoe hij met agressie van anderen om moet gaan.
- Is meestal fysiek zwakker.
- Is eerder in zichzelf gekeerd.
- Is geneigd zich onderdanig of gedienstig te gedragen.
- Is onzeker in zijn sociale contacten.
- Durft niet op te komen voor zichzelf.
- Heeft vaak een lage dunk van zichzelf en gelooft uiteindelijk, dat hij het verdient om gepest te worden.
- Voelt zich vaker eenzaam dan andere kinderen.
- Voelt niet goed aan, welke regels of normen er binnen de groep gelden.
- Reageert niet op de gepaste manier op druk: Begint te huilen, of gedraagt zich slaafs, gaat klikken of vleien, probeert zich vrij te kopen met snoep of geld, probeert de pesters na te bootsen, maar faalt daarin.

2.4 Signalen, die wijzen op pestgedrag

Vaak kunnen door middel van een goede observatie al bepaalde signalen van pestgedrag worden opgevangen. Door het goed observeren van kinderen in de verschillende onderwijsleersituaties en spelsituaties kunnen pestsituaties al in een vroeg stadium worden gesignaleerd en kan op gepaste wijze worden ingegrepen.

Signalen bij de gepeste:

- Het kind heeft blauwe plekken, of schrammen, gescheurde kleren, beschadigde boeken, en 'verliest' sportkleren en eigendommen. Let zeker op, als het kind normaliter niet slordig is. Ook als het niet weet hoe de signalen er gekomen zijn, of excuses zoekt, is er vaak meer aan de hand.
- Het kind maakt zich het liefst onzichtbaar. Zelfs zonder zichtbare aanleiding gedraagt het zich als een geslagen hondje. Het is vaak verdrietig of neerslachtig, of heeft onverwachte stemmingswisselingen met driftbuien.
- In sommige gevallen is het onhandelbaar, agressief en overspannen.
- Het staat dikwijls alleen op de speelplaats; er komen geen vriendjes thuis om te spelen en het wordt ook niet uitgenodigd om te komen spelen, of te komen op feestjes en logeerpartijen.
- Het kind zoekt het veilige gezelschap van de leerkracht of de leider.
- Als er groepjes worden gekozen, wordt het kind als laatste gekozen, of het blijft over.
- De schoolresultaten worden opeens veel slechter.
- Het kind is vaak afwezig, letterlijk of figuurlijk. Het vlucht weg in de fantasie en zorgt ervoor dat het zo nipt mogelijk op tijd op school komt, en is meteen na de bel weer weg. Op zondagavond of voor het kind naar een club moet, is het bijzonder gestresst, en zoekt redenen om niet naar school of naar de club te moeten.

Signalen bij de pester:

- Het kind heeft blauwe plekken of schrammen en besmeurde of gescheurde kleren van de slachtoffers, die zich hebben verdedigd.
- Zijn vriendjes zijn volgzame meelopers, die wachten op instructies van de pester.
- Het kind vindt het moeilijk om samen te spelen of samen te werken, omdat het altijd de baas wil zijn.
- Het verdraagt het slecht om afhankelijk te zijn van het toeval, of van de bekwaamheid of onbekwaamheid van anderen.
- Het kind verdraagt geen kritiek en wordt boos als zijn positieve beeld van zichzelf ter discussie wordt gesteld, al is het ook maar door een grapje.
- Zijn vriendjes zijn gelijkgezinden. Ze spreken vaak negatief of kleinerend over bepaalde kinderen. Wie niet bij de groep hoort, is een zwakkeling of zelfs een vijand. Ze kiezen agressieve idolen uit sport, muziek of film.
- De pester is regelmatig brutaal tegenover een zwakker gezinslid. Dit kan ook een ouder zijn.
- De pester kan zich moeilijk inleven in de gevoelens van anderen en heeft weinig of geen schuldgevoelens.
- Het kind kan moeilijk grenzen aanvaarden die door anderen worden opgelegd en verdraagt geen kritiek.
- Je krijgt de indruk, dat het kind een dubbelleven leidt: thuis of tegenover de leraar is het volgzaam en braaf, maar je hoort klachten over het kind in onbewaakte momenten.

2.5 Waarom wordt iemand gepest?

Dat heeft niets te maken met rood haar, dik zijn of een bril dragen. En het is per definitie ook niet zo dat een kind pest omdat het zelf ook is gepest. Zeg tegen een pester "Je mag niet pesten!" en het zal zeggen "Ze pesten mij ook!" Ook wordt nog beweerd dat een kind gepest wordt omdat het anders is.
Is het niet zo dat ieder kind 'anders' is?
Een uitspraak van een voormalig pester: "Het maakte ons niet uit hoe iemand eruit zag, we wilden alleen maar weten of hij/zij iets terug zou doen!"
In het uiterlijk of de gedragingen van een kind vinden we geen redenen om te worden gepest. We vinden er wel de middelen waarmee wordt gepest. Als het waar zou zijn dat een afwijking van 'de norm' een reden tot pesten zou zijn dan zouden we verwachten dat de groep meelopers uit kinderen bestaat die allemaal hetzelfde zijn en dat is natuurlijk onzin.
Ieder kind is anders .
Als we willen weten waarom een kind wordt gepest dan moeten we naar de dader kijken. Zo is er enerzijds de pester welke al vanaf de geboorte een gewelddadig karakter heeft en de pester bij wie de opvoeding, of het gebrek daaraan, de basis vormt. Hierin is geen duidelijke scheidingslijn aan te geven omdat hier nog te weinig onderzoek naar is gedaan.
Pesten heeft een doel, en dat is: aanzien! Dominantie! Het kind wil 'meer' zijn dan het werkelijk is, het wil 'boven' de anderen staan. Als dit niet vanzelf gebeurt dan wordt het afgedwongen.
De pester zoekt iemand (van dezelfde sexe) die gevoelig is voor persoonlijke kritiek. Dus jongens pesten jongens en meisjes pesten meisjes. Als er binnen de eigen groep geen potentieel slachtoffer gevonden wordt, zal er gezocht worden in de groep van andere sexe.

3. Op welke wijze wordt in onze school gewerkt aan het voorkomen van pestgedrag?

Ter voorkoming van pestgedrag zijn in onze school de volgende maatregelen genomen en wordt in onze school de volgende werkwijze gehanteerd.

1. In kringgesprekken, en in de lessen 'Sociaal-emotionele vorming', wordt gericht aandacht besteed aan de volgende kenmerken van pestgedrag:

- De achtergronden van pestgedrag
- De structuren van pestsituaties
- De kenmerken van de gepeste
- De kenmerken van de pester
- De kenmerken van de volgelingen
- De gevolgen van het pestgedrag

Bovenstaande wordt in alle groepen besproken rekening houdend met de leeftijdsgroep.

2. Het bevorderen van wederzijds respect en waardering van de leerlingen onderling, met als uitgangspunt…

Alle mensen verschillen onderling, qua uiterlijk, qua persoonlijke eigenschappen, vaardigheden en capaciteiten. Ieder mens heeft het recht om, ongeacht zijn uiterlijk, persoonlijke eigenschappen, vaardigheden en capaciteiten, 'zichzelf' te kunnen zijn, en als zodanig te worden gerespecteerd door zijn medemensen.

3. De leerkrachten hebben kennis en inzicht m.b.t. alle aspecten van pestgedrag, en zijn vaardig in het signaleren en voorkomen en/of bijsturen van pestgedrag. Alle leerkrachten zijn in het bezit van een pestprotocol en handelen conform de hierin genoemde afspraken en stappen (zie de groepsmappen in alle leerling-groepen).

4. In alle leerling-groepen worden duidelijke groepsregels gehanteerd, die met de leerlingen worden besproken.

5. In alle leerling-groepen worden duidelijke gedragsregels ten aanzien van 'pestgedrag' gehanteerd, die met de leerlingen worden besproken.

6. In de leerling-groepen 0, 1 en 2 worden de groepsregels en de gedragsregels ten aanzien van 'pestgedrag' uitgebreid besproken in kringgesprekken, en worden situaties van 'pestgedrag' en situaties waarin de gedragsregels worden overtreden, tijdens het werken in de verschillende werkhoeken direct aangepakt. Ook het rollenspel wordt in dergelijke situaties gehanteerd.

7. De ouders worden via de schoolgids geïnformeerd over ons beleid mbt pesten.

8. Positief gedrag van leerlingen wordt gecomplimenteerd en op deze wijze beloond.

9. Er is gedurende een kwartier voor de aanvang van de lessen, en gedurende de pauzes toezicht op het schoolplein, waarbij duidelijke gedragsregels en afspraken worden gehanteerd (zie het document 'Afspraken en regels ten aanzien van gedrag en omgang met elkaar op het schoolplein').

10. In alle leerling-groepen wordt gewerkt met de methode "Kinderen en hun sociale talenten" en worden de lessen sociaal-emotionele vorming volgens de handleiding gegeven.

11. Tenminste tweemaal per schooljaar wordt in de leerling-groepen 1 t/m 8 een sociogram gemaakt om de sociale contacten in de groep in beeld te krijgen. In de groepen 1 t/m 8 gebruiken we vanaf schooljaar 11-12 SCOL.

12. In de school hangt (op enkele voor ieder toegankelijke plaatsen) de zogenaamde
"pestbus". Wanneer een leerling het gevoel heeft te worden gepest of aandacht wil vragen voor pestgedrag rondom andere leerlingen, kan hij/zij een brief in de pestbus doen. De pestbus wordt regelmatig gecontroleerd door de conciërge om te kijken of er meldingen zijn. Wanneer er een briefje in de pestbus wordt gevonden wordt altijd actie ondernomen door de IB-er. De IB-er informeert de leerkracht over de melding. Afhankelijk van de situatie onderneemt of de leerkracht of de IB-er of de Directie de stappen zoals die in Hfdst 4 worden beschreven onder Handelingsfase.

4. Hoe wordt er gehandeld in situaties, waarin pestgedrag wordt gesignaleerd?

In situaties, waarin pestgedrag wordt gesignaleerd, wordt de betreffende leerling gewaarschuwd en volgt een gesprek (gedragscorrigerend) met de leerkracht.
Wanneer bij herhaling sprake is van situaties waarin pestgedrag wordt gesignaleerd hanteren we het volgende stappenplan.

1. De pestsituatie (zoals de leerling(en) middels het invullen van de vragenlijst(en) hebben aangegeven) *(zie de separate bijlagen)* kan in kringgesprekken binnen de betreffende leerling-groep(en) worden besproken.

2. De leerkracht maakt een schriftelijk verslag van de pestsituatie binnen Esis. Dit verslag wordt in de zorgmap van de leerling-groep opgeborgen. (zie Bijlage 3: Analyseformulier Pestgedrag).
Indien de leerkracht door bepaalde factoren of omstandigheden niet een duidelijke analyse van de pestsituatie kan maken en er geen duidelijkheid ontstaat over de rollen van de betrokkenen (pester, gepeste, volgelingen), kan de leerkracht begeleiding cq bemoeienis vragen van de directeur, de Iber of een MT lid, om als onafhankelijke derde een duidelijke analyse te maken.

3. Er volgt, indien nodig, een gesprek met de gepeste, de pester, en de volgelingen, buiten de leerling-groep.

4.Een pestsituatie kan aanleiding zijn om specifieke maatregelen en/of aanpak tijdens een teamvergadering met alle leerkrachten of tijdens een bouwvergadering met collega's uit dezelfde bouw te bespreken.

5. Indien er weer (2^e x)pestgedrag bij dezelfde leerling(en) wordt geconstateerd, volgt een gedragscorrigerend gesprek met de directeur of de Iber of een MT lid waarvan ook verslag wordt gemaakt.
Wanneer er voor de 3^e x een pestincident wordt aangegeven, dan volgt een contract dat wordt opgesteld door de directeur. Bij herhaalde signaleringen van pestgedrag is de leerkracht verantwoordelijk voor melding hiervan bij de directeur.

6. De ouders van de gepeste en de ouders van de pester worden op de hoogte gesteld van de pestsituatie.

7. De leerkracht(en) van de betrokken leerling(en) en/of de directeur bespreekt(bespreken) de pestsituatie met de betrokken ouders.

8. Met de ouders wordt besproken of de leerling een individueel handelingsplan krijgt voor gedrag. Een handelingsplan wordt ingevoerd in Esis

9. In die situaties, waarin het voorkomen en/of bijsturen van het pestgedrag problemen geeft, wordt de assistentie van een of meer hulpverlenende instanties (te bepalen in overleg met de ouders en gerelateerd aan de aspecten van het pestgedrag) ingeschakeld (bijvoorbeeld de GGD of Cedin of het consultatieteam pesten).

5. Welke gedragsregels worden in de groep gehanteerd?

Groepsregels
In onze groep respecteren wij elkaar. Wij doen dit door:

- Fatsoenlijk en verzorgd taalgebruik.
- Elkaar niet te kwetsen, te kleineren, of pijn te doen.
- Elkaars bezittingen niet te stelen, of stuk te maken.
- Zorg te dragen voor elkaar.
- Niemand buiten te sluiten.
- Goed te luisteren naar de mening van anderen.
- Ervoor te zorgen, dat iedereen het naar de zin heeft.

In onze groep draagt iedereen zijn steentje bij:

- Wij ruimen samen onze klas op.
- Iedereen doet op zijn manier mee met het kringgesprek.
- Wij komen op voor onze eigen mening.

Wij maken samen graag plezier, maar nooit ten koste van een ander.
Ruzies of meningsverschillen worden uitgepraat, en niet uitgevochten.
Wij kiezen ervoor om eerlijk te zijn!

6. Welke maatregelen worden genomen, indien deze gedragsregels niet worden opgevolgd

Indien de genoemde gedragsregels niet worden opgevolgd, worden de volgende maatregelen genomen.

1. Er worden met de betrokken leerling(-en) afspraken gemaakt gericht op het verbeteren van het leerling-gedrag. Het leerling-gedrag kan in een kringgesprek binnen de leerling-groep worden besproken.

2. Indien het niet opvolgen van de gedragsregels in de leerling-groep structureel wordt, wordt gezamenlijk met de betrokken ouders en de betrokken leerlingen een plan van aanpak opgesteld en afspraken ten aanzien van het gedrag van de betrokken leerling(-en) gemaakt. Ook wordt het leerling-gedrag in de bouw- dan wel teamvergadering besproken.
Indien het een situatie betreft, waarin ook pestgedrag wordt gesignaleerd, wordt het stappenplan, zoals in hoofdstuk 3 beschreven, gehanteerd.

2. In die situaties, waarin het voorkomen en/of bijsturen van het gesignaleerde gedrag problemen geeft, wordt de assistentie van de directeur, de iber , of een MT lid ingeschakeld. In overleg met de ouders en gerelateerd aan de aspecten van het gedragsprobleem kan de assistentie van een of meer hulpverlenende instanties ingeschakeld (bijvoorbeeld de GGD, Cedin, UMCG/Accare en/of RENN4).

7. Veranderingsplannen

Onze school ontvangt kwartaalrapportages waarin het onderwijs geëvalueerd wordt.
Schooljaar 2011-2012 wordt voor de groepen 1 t/m 8 SCOL (sociale competentie observatie lijst) ingevoerd.De Scol kent 2 afnames nl in het najaar en het voorjaar.

8. Digitaal pesten of cyberpesten

Kinderen maken erg veel gebruik van internet en hebben vaak ook al een mobiele telefoon. Een steeds groter deel van hun leven speelt zich online af. Dit betekent ook dat naast 'gewoon' pesten ook **digitaal pesten** of **cyberpesten** kan voorkomen: pesten, treiteren of intimideren via e-mail, chat, instant messaging, mobiele telefoons of andere digitale hulpmiddelen. Gemak en anonimiteit van internet veroorzaken ongeremder pestgedrag dan in het werkelijke leven. De grenzen van taalgebruik worden verlegd en er kunnen filmpjes en foto's gebruikt worden om te pesten. Kinderen durven meer via internet. En ouders en docenten kunnen moeilijker ingrijpen omdat digitaal pesten moeilijker traceerbaar is.

Net als 'normaal' pesten is digitaal pesten onaanvaardbaar. Ouders, docenten, maar ook kinderen zelf moeten erop letten en reageren. Ouders kunnen helpen een omgeving te creëren waar digitaal pesten niet wordt getolereerd: kinderen moeten leren dat anoniem online zijn niet betekent dat zij zich onverantwoordelijk kunnen gaan gedragen. Ze moeten hun eigen rechten en verantwoordelijkheden kennen en weten hoe ze de rechten van anderen kunnen respecteren.

Binnen onze school willen we ook bijdragen aan het voorkomen van digitaal pesten. Belangrijk is daarbij te zorgen voor een open dialoog: we geven leerlingen het gevoel dat ze bij ons (leerkrachten, maar ook onderwijsondersteunend personeel, directeur, IB-er)) terecht kunnen. Daarmee maakt de school digitaal pesten tot onderdeel van het pestprotocol. Aanvullend verwijst de school naar een aantal relevante publicaties waar zowel kinderen als ouders nader geïnformeerd worden. Voor tips over digitaal pesten kunt u terecht op www.keepcontrol.eu/nl. Op deze site vindt u ook een voorlichtingsfilmpje over digitaal pesten. En kijk ook eens op de volgende websites:
www.mijndigitalewereld.nl
Via het menu kunt u voorlichting aan ouders aanklikken en is er de mogelijkheid onderstaande informatieve pdf bestanden te openen.

Kinderen en internet 2tot8.pdf
Kinderen en internet 9tot12.pdf

www.mijnkindonline.nl

Kennisnet
Surfsafe.nl van het Meldpunt Kinderporno op internet

9. Bij dit protocol behorende hulpmiddelen en informatie-bronnen

Over pesten zijn veel publikaties; via www.google.nl zoekopdracht bijv pesten op school
Interessante websites:
www.pestenopschool.com
www.pestweb.nl / wegwijs bij pesten
www.piusxbasiszele.nl voor een kinderboekenlijst mbt pesten
www.loes.nl voor vragen, tips en adviezen voor ouders en kinderen vanuit het CJG
www.eduforce.nl voorbeeld pestprotocol
Methode "Kinderen en hun sociale talenten" gekoppeld aan de SCOL
Energize! groepsactiviteiten voor groot en klein, Stichting Lion's Quest

Bijlage 1: Groepsregels

IN ONZE GROEP RESPECTEREN WIJ ELKAAR. WIJ DOEN DIT DOOR…

- ☺ Fatsoenlijk en verzorgd taalgebruik.
- ☺ Elkaar niet te kwetsen, te kleineren, of pijn te doen.
- ☺ Elkaars bezittingen niet te stelen, of stuk te maken.
- ☺ Zorg te dragen voor elkaar:
- ☺ Niemand buiten te sluiten.
- ☺ Goed te luisteren naar de mening van anderen.
- ☺ Ervoor te zorgen, dat iedereen het naar de zin heeft.

IN ONZE GROEP DRAAGT IEDEREEN ZIJN STEENTJE BIJ…

- ☺ Wij ruimen samen onze klas op.
- ☺ Iedereen doet op zijn manier mee met het kringgesprek.
- ☺ Wij komen op voor onze eigen mening.

WIJ MAKEN SAMEN GRAAG PLEZIER, MAAR NOOIT TEN KOSTE VAN EEN ANDER.
RUZIES OF MENINGSVERSCHILLEN WORDEN UITGEPRAAT,
EN NIET UITGEVOCHTEN.
WIJ KIEZEN ERVOOR OM EERLIJK TE ZIJN!!!!

Bijlage 2: Ik heb de pest aan pesten

PESTEN MAG NIET !!!

Pesten is andere kinderen lastig vallen, door te slaan, te schoppen of te schelden. Maar anderen uitlachen, bespotten en zelfs andere kinderen niet laten meespelen, is ook pesten. Het materiaal van andere kinderen met opzet beschadigen of dingen afpakken, is ook pesten. Op onze school doen wij dit niet.

WORD JE ZELF GEPEST ?

Vecht nooit terug, en scheld nooit terug. Probeer zelf een oplossing te vinden voor het probleem door er met anderen over te praten. Helpt dat niet, ga dan zo snel mogelijk naar je juffrouw of meester, en vertel eerlijk wat er is gebeurd.

ZIE JE PESTEN ?

Doe vooral niet mee. MEE pesten is even erg als zelf pesten. Laat duidelijk zien, dat je het er niet mee eens bent dat er wordt gepest. Laat de gepeste leerling niet alleen, maar laat hem met jou meespelen.
Als de pester niet stopt met pesten, ga dan naar je juffrouw of meester.

BEN JE ZELF DE PESTER ?

Dan ben je fout! STOP onmiddellijk met pesten en maak het weer goed met degene die je hebt gepest. Geen mooie praatjes, maar het ECHT goed menen, zodat het pesten stopt.

SAMEN MET ALLE MEESTERS, JUFFROUWEN EN LEERLINGEN, DOEN WIJ ER ALLES AAN OM VAN ONZE SCHOOL EEN PESTVRIJE SCHOOL TE MAKEN EN ONZE SCHOOL PESTVRIJ TE HOUDEN.

Bijlage 3: Analyseformulier 'pestgedrag'

LEERLINGGROEP:	DATUM:
NAAM LEERLING (de pester):	
NAAM/NAMEN OVERIGE BETROKKENE(N): (gepeste, meeloper(s))	
KORTE BESCHRIJVING VAN DE PESTSITUATIE:	
ONDERNOMEN STAPPEN (gesprek pester + gepeste, etc.):	
GEMAAKTE AFSPRAKEN:	

Bijlage Pestprotocol / Vragenlijst I

Door wie word je gepest?
. . . . . en . . . . . en . . . . . .

Hoe word je gepest?
Uitlachen / uitschelden / je mag niet meedoen / leugens over je vertellen / spullen afpakken of kapotmaken / bedreigen of bang maken / lelijke dingen zeggen / aanraken of beetpakken / duwen / schoppen / slaan / anders: . . . . . .

Je wordt gepest met je (bril, haar, kleding) . . . . . .

Waar word je gepest?
In de klas / in de school / op het plein / buiten de school / . . . . . .

Wanneer word je gepest?
Voor schooltijd / tijdens de les / in de pauze / na schooltijd

Wie is de ergste pester?
. . . . . waarom? . . . . . .

Wie is de leider / baas bij het pesten?
. . . . . .

Wie helpt jou? . . . . . Wie is jouw vriend(in)? . . . . . .

Tegen wie heb je gezegd dat je gepest wordt?
meester / juf / directeur . . . . . .

Wat is er toen tegen je gezegd?
. . . . . .

Heb je thuis gezegd dat je gepest wordt?
ja / nee

Wil je er met iemand over praten?
ja / nee / weet ik niet

Wil je dat er in de klas over wordt gepraat?
ja / nee / weet ik niet

Welke klachten heb je?
huilen / slecht slapen / bang / pijn / bloed / . . . . . .

Zijn er spullen afgepakt of kapotgemaakt?
ja / nee / . . . . . .

De pester moet:

ophouden / straf krijgen / . . . . . .

Wat heb je zelf gedaan?
terugschelden / terugslaan of schoppen / uitlachen /. . . . . .

Heb je hier straf voor gekregen?
ja / nee / nog niet

Heb je zelf wel eens gepest?
ja / nee omdat . . . . . .

Is dit de eerste keer dat je deze vragenlijst invult:
ja / nee / . . . . . .

Zijn we in de vragenlijst nog iets vergeten en/of wil je zelf nog iets toevoegen en schrijven:
. . . . . .

Ik heb GEEN fouten gemaakt en ik heb EERLIJK antwoord gegeven zonder iets te verzinnen.

Datum: …… Naam: ……

Klas/Groep: . . . .
Leerkracht:. . . . . .

Bijlage Pestprotocol / Vragenlijst II

Pesten is op onze school niet toegestaan!
Toch wordt er gezegd dat jij een pester bent.
Met de volgende vragen willen we ook van jou weten wat er aan de hand is.

Heb je een 'Vragenlijst I' gekregen en doorgelezen?
ja / nee

Staan er dingen in die waar zijn?
ja / nee . . . . . .

Staan er dingen in die niet waar zijn?
ja / nee . . . . . .

Is er een reden waarom je pest?
je bent zelf gepest / je wordt zelf ook gepest / omdat: . . . . . .
. . . .

Is er iemand die meepest?
ja / nee Wie? . . . . . en . . . . . en . . . . . .

Zijn dit jouw vrienden of vriendinnen?
ja / nee . . . . . .

Vind je pesten leuk?
ja / nee

Waarom pest je juist dit meisje of deze jongen? . . . . . .
. . . . . .

Hoe kunnen we het pesten stoppen? . . . . . .
. . . . . .

Wil jij helpen om het pesten te stoppen?
ja / nee omdat . . . . . .

Wat moeten we doen als je toch doorgaat met pesten? . . . . . .
. . . . . .

Als je pest dan doe je dit stiekem, je weet dus dat het niet mag. Maar waarom doe je het dan toch?
je vindt het leuk / je vindt het stoer / het geeft je macht / je wilt de baas zijn / omdat: . . . . . .
. . . . . .
In een 'Vragenlijst I' heb je gelezen hoe erg het is om gepest te worden. Wat vind je daarvan?
. . . . . .

Is dit de eerste keer dat je deze vragenlijst invult?
ja / nee

Zijn we in de vragenlijst nog iets vergeten en/of wil je zelf nog iets toevoegen en schrijven:
. . . . . .

Ik heb GEEN fouten gemaakt en ik heb EERLIJK antwoord gegeven zonder iets te verzinnen.

Datum: …… Naam: ……

Klas/Groep: . . . .
Leerkracht: . . . . . .